

במדבר פרק כ"ב (אויטאמאטיש איבערגעזעצט)

Yiddish

אויטאמאטיש איבערגעזעצט

סיכום השיעור

סיכום: במדבר פרק כ"ב — די מעשה פון בלק און בלעם

וואו דער פרק שטייט און ווי ער איז אויפגעבויט

במדבר פרק כ"ב הייבט זיך אן אייגנטלעך א פסוק צו פרי. דער לעצטער פסוק פון דער פריערדיגער פרשה באשרייבט ווי בני ישראל זענען געפארן קיין ערבות מואב, און דאס געהערט צו דער ריזע-דערציילונג. דער אמת'ער אנהייב פון דער בלק-מעשה — און פון פרשת בלק — הייבט זיך אן מיט מואב'ס תגובה אויף דעם וואס די אידן זענען אנגעקומען. דאס איז בעצם די מעשה פון דער "נישט-מלחמה" מיט מואב.

די מעשה שפאנט זיך איבער דריי גאנצע פרקים (כ"ב-כ"ד), און מאכט איין דורכגייענדיגע דערציילונג. די חלוקה פון די פרקים איז עפעס אומזיסט און פאלט נישט ביי די נאטירלעכסטע שניידונג-פונקטן. די מעשה טיילט זיך אפ מער נאטירלעך אין **דריי טיילן**:

1. בלק'ס ניסיון צו דינגען בלעם
2. בלעם'ס נסיעה צו בלק (מיט דער באוואוסטער אתון-מעשה אויפן וועג)
3. בלעם'ס פארשריט דורך דריי און דערנאך פיר פארשיידענע *משלים*/נבואות

יעדער טייל האט אינעווייניג א תבנית פון צווייערלייען און דרייערלייען — אלעס געשעט אין פארשריטן פון צווייען, דרייען, אדער פירן. די מעשה איז גאר גוט אויפגעבויט, מיט א גאנצן דערציילונג-בויגן, אסאך פרטים, און א קלארע לאגישע פארשריט אין יעדן אפטייל, נישט ווי די צעבראכענע מעשיות וואס זענען געווען פריער. עס האט אויך אריין א סך פיוט.

פארוואס איז די מעשה וויכטיג?

די באוואוסטע קשיא: פארוואס גיט די תורה אזויפיל פלאץ צו עפעס א פרעמדן מלך וואס דינגט א כשוף'ניק וועמענס קללה האט נישט אמאל געארבעט? דאס זעט אויס ווי צופיל אויפמערקזאמקייט צו עפעס א קליינעם זאך.

די תשובה וואס איז מסתבר אין קאנטעקסט: אין דער ברייטערער דערציילונג פון דעם דריטן טייל פון דער נסיעה — אויפן שוועל פון ארץ ישראל — איז די שאלה ווי די ארומיגע אומות ענטפערן צו ישראל זייער וויכטיג. סיחון און עוג זענען געווען באצוונגען מיט מלחמה. אבער וואס מיט מואב און מדין? די תורה איז זייער נוגע אויפצושטעלן אז **אלע פעלקער אויף ישראל'ס וועג האבן זיך געמורא'ט פון זיי**.

דער ענין גייט צוריק צו **שירת הים** (שמות), דער פולסטער עפישער פיוט אין דער תורה, וואס האט געזאגט נבואה: אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמגו כל ישבי כנען — אדום האט מורא, מואב האט מורא, כנען האט מורא. די בלק-מעשה איז דער קיום פון דער נבואה וועגן מואב.

דאס דינט אויך צו **אויפהייבן די מורל פון די אידן**. משה רבינו אליין האט געהאט מורא — הקב"ה האט געדארפט זאגן אים אל תירא אתו וועגן עוג. דאס זענען געווען שטארקע מלכים. דער עיקר פון דער בלעם-מעשה איז אז די אומות האבן נישט געהאט קיין אמת'ע כח איבער ישראל; זייער רוח איז שוין געווען צעבראכן. בלעם'ס קללה — וואס א קללה מיינט — שטעלט פאר א טענה פון א מוסר'דיגן אדער דערציילונג-כח איבער ישראל. דער כוונה פון דער מעשה איז אז אפילו דער כח האט נישט געארבעט; בלעם האט געזען ישראל'ס גרויסקייט און האט געבענטשט אנשטאט צו שעלטן.

פסוקים ב'ו': די מציאות און בלק'ס מורא

בלק בן צפור זעט וואס ישראל האט געטון צו די אמורי (בעיקר סיחון). די הערה אין דער דערציילונג וואס שטעלט פאר בלק אלס מלך מואב קומט אין סוף, אין דער תורה'ס באוואוסטן שטייגער צו געבן הינטערגרונט-אינפארמאציע ווי א זייט-הערה נאכדעם.

די חשיבות פון סיחון'ס מפלה: דער פריערדיגער פרק'ס פיוט האט אויפגעשטעלט אז סיחון איז געווען נאך שטארקער ווי מואב (אוי לך מואב, אבדת עם כמוש... עיר סיחון). אויב ישראל האט חרוב געמאכט סיחון, דעמאלט *קל וחומר* דארף מואב זיך מורא'ן.

מואב'ס מורא ווערט באשריבן מיטן ווארט **ויקץ** — איבערגעזעצט פארשיידן ווי "געאקלט" אדער "געצוויטשט", אבער מיינט עפעס ווי טיף דערשראקן. דאס איז בכוונה אן אפקלאנג פון **פרעה'ס מורא** אין אנהייב פון ספר שמות: ויקצו מפני בני ישראל, און פון דעם זעלבן טעם — כי רב, ווייל זיי זענען אסאך. מואב שפילט איבער דעם זעלבן תבנית: א דעמאגאגישע סכנה וואס ווערט געפילט, צוזאמען מיט מיליטערישע שטארקייט.

זקני מדין דערשיינען דא — זייער אנווייזיקייט איז עפעס תמוה'דיג אבער פארבינדט זיך צו מדין'ס שפעטערדיגן ראלע אין דער מעשה. בלק זאגט זיי איבער א לעבעדיגן **פיוטישן משל**: דער דאזיגער המון פאלק וועט אויפסן אלעס ארום אונז ווי אן אקס לעקט אויף דאס גרינס פון פעלד — א הונגעריגע סטאדע אקסן וואס לאזט איבער נאר ברוינע חורבן.

בלק'ס פלאן: רופן בלעם

בלק שיקט שלוחים צו **בלעם בן בעור**, וואס וואוינט ביי "דעם טייך" — מסתמא דער פרת, מיט *פתור* עפשר א ווארטשפיל אויף *פרת*, אדער א נאמען פון א ארט. בלעם איז א באוואוסטער כשוף'ניק, משורר, און נבִיִּא.

בלק'ס בריוו צו בלעם ווערט איבערגעגעבן אין א **הויכן שטייגער**, כמעט פיוטיש: א פאלק איז ארויס פון מצרים, זיי האבן צוגעדעקט דעם פנים/ליכט פון דער ערד, זיי זיצן גלייך קעגנאיבער מיר. די בילדער זענען אן אפקלאנג פון דעם אקס-משל — די ערד ווערט צוגעדעקט, אויפגעגעסן. דערנאך קומט **ועתה** — וואס אין תורה מיינט שטענדיג "און דעריבער" (נישט צייטלעך "און איצט") — קום און שעלט דעם פאלק.

בלק'ס אנהאלטונג און בלעם'ס ווילן צו פרעגן נאכאמאל

בלק פארשטייט בלעם'ס ערשטע אפזאג ווי בלויז א פארהאנדלונג — ער שיקט מער סתם שרים און מער חשובע שרים מיט הבטחות פון אומבאגרעניצטע כבוד און עושר. בלעם'ס ענטפער וועגן נישט קענען איבערטערעטן גאט'ס ווארט אפילו פאר א הויז פול זילבער און גאלד הערט זיך פרום, אבער זיין ווייטערדיגער צוג ענטפלעקט עפעס: ער זאגט דער צווייטער משלחת זאלן בלייבן איבערנאכט כדי ער זאל קענען נאכאמאל איבערקוקן מיט גאט. פונקט ווי בלק האט פארשטאנען אז בלעם'ס אפזאג קען ווערן איבערגעקומען דורך פרעגן נאכאמאל, האט בלעם פארשטאנען — אדער געהאפט — אז גאט'ס אפזאג קען אויך ווערן איבערגעקומען דורך פרעגן נאכאמאל. דער דאזיגער פאראלעל צווישן בלק'ס אנהאלטונג מיט בלעם און בלעם'ס אנהאלטונג מיט גאט איז סטרוקטורעל וויכטיג.

וויכטיגע באמערקונגען וועגן גאט'ס נעמען

א קאנסיסטענטע און באדייטנדע תבנית לויפט דורך דעם פרק וועגן גאט'ס נעמען. בלעם רעדט שטענדיג מיטן נאמען השם (דעם שם המפורש) און רופט אפילו גאט "ה' אלקי". אבער ווען די תורה דערציילט אז גאט קומט

דאס איז טיף באדייטנדיג — בלעם, דער גרויסער בעל-תיבות, דער באוואוסטער משורר און נביא, פארלירט אן ארגומענט צו זיין אייגענע אהן.

גאט עפנט בלעם'ס אויגן

נאך עפענען די אהן'ס מויל, עפנט גאט איצט בלעם'ס אויגן (א בכוונה'דיגער פאראלעל — ערשט די בהמה'ס מויל, דערנאך דעם נביא'ס אויגן). בלעם זעט ענדלעך דעם מלאך און בוקט זיך אראפ. דער מלאך שעלט אים: "פארוואס האסטו געשלאגן דיין אהן דריי מאל? איך בין געקומען צו זיין קעגן דיר (לשטן) ווייל דיין וועג איז קעגן מיר (כי ירט הדרך לגנדי)" — מיינט בלעם גייט קעגן גאט'ס ווילן.

דער מלאך גיט רעכט די אהן: זי האט געזען דעם מלאך און האט ריכטיג אוועקגעדייט. דער מלאך דערקלערט אז בלעם האט פארדינט טויט בשעת די אהן האט פארדינט צו לעבן — א גאנצע איבערקערעניש פון בלעם'ס שרעק אומצוברענגען די אהן.

דער מלאך'ס שעלטעניש און בלעם'ס ענטפער (פסוקים ~ל"ב-ל"ה)

בלעם ענטפערט מיט אן אנטשולדיגונג — "איך האב געזינדיגט, איך האב נישט געוואוסט אז דו שטייט קעגן מיר אין וועג." וויכטיג, ער אנטשולדיגט זיך נישט צום מלאך פערזענלעך פאר'ן פרובירן דורכצוגיין; ער פארשטייט דער מלאך איז א שליח פון השם און ער אנטשולדיגט זיך צו גאט. ער פארשלאגט דערנאך זיך אומצוקערן אהיים אינגאנצן: "אויב דאס איז שלעכט אין דייןע אויגן, לאז מיך אומקערן."

דער מלאך'ס ענטפער איז איבערראשנדיג: ניין, גיי ווייטער אויף דיין וועג — אבער רעד נאר וואס איך זאג דיר צו רעדן. דאס שאפט א ריכטיגע סתירה: אויב גאט האט געוואלט ער זאל גיין, פארוואס שיקן דעם מלאך אים אפצושטעלן? און אויב גאט האט נישט געוואלט ער זאל גיין, פארוואס לאזן אים ווייטערגיין? קיין ריינע תירוץ ווערט נישט געגעבן, אבער די מעשה דינט צו באטאנען ווי שטארק בלעם וויל גיין און ווי ער ווערט "געשפילט מיט" — פארוואנדלט אין א בלויזן כלי אין גאט'ס הענט. בלעם האט געזאגט וועגן דער אהן "לו יש חרב ביד" (אויב איך וואלט געהאט א שווערד), אבער איראניש איז בלעם אליין דער וואס ווערט מאניפולירט און געמאכט אומכוחדיג.

בלעם'ס אנקומען און ערשטע באגעגעניש מיט בלק (פסוקים ~ל"ו-ל"ז)

בלק הערט אז בלעם קומט (שלוחים מוזן זיין געגאנגען פאראויס) און גייט ארויס אים באגעגענען ביי א שטאט פון מואב נעבן ארנון טייך — וואס איז געווען די גרעניץ צווישן מואב און אמון. דער לשון "אשר בקצה הגבול" (ביים עק פון דער גרעניץ) לאקאליזירט די באגעגעניש ביים גרענעץ.

בלק האט טענות: ער האט געשיקט פאר בלעם עטלעכע מאל — פארוואס איז ער נישט געקומען פריער? איז עס אז בלק קען אים נישט גענוג מכבד זיין? בלעם'ס ענטפער רעדט צו ביידע פונקטן: "קוק, איך בין געקומען" — זאג נישט איך האב געווינדערט. אבער קומען מיינט נישט ער קען זאגן וואס בלק וויל. וואס גאט לייגט אריין אין זיין מויל איז וואס ער וועט רעדן. ער זאגט בלק: דער ענין איז נישט געווען וועגן אומגענויגן כבוד; עס איז אז השם קאנטראלירט וואס ער זאגט.

זיי גייען ווייטער קיין קרית חוצות, וואו בלק שעכט בקר און צאן און שיקט עסן צו בלעם — א סארט באגריסונג-סעודה. דאס איז דער ערשטער שלב פון זייער באגעגעניש: א קליינע מחלוקת נאכגעפאלגט מיט שלום און א סעודה.

אויפשטעל פאר וואס קומט ווייטער

די ערשטע באגעגעניש שטעלט אויף די בינע פאר דער ווייטערדיגער פאזע פון דער מעשה, וואס וועט אריינשליסן דריי ריינען וואו בלק בעט בלעם צו ברענגען קרבנות — נישט א פערזענלעכע סעודה נאר קרבנות צו השם — און יעדעס מאל פרובירט בלעם צו זאגן נבואה, און ברענגט ארויס די באוואוסטע ברכות פון ישראל.

טאקע צו בלעם, ניצט זי דעם נאמען אלקים — "אלקים קומט צו בלעם ביינאכט." דער דאזיגער חילוק איז באמערקנסווערט און בכונה.

נאך דערצו, ווען בלעם האט געזאגט די שלוחים אז "השם וויל נישט לאזן מיך גיין", האבן די שלוחים צוריקגעזאגט צו בלק בלויז אז "בלעם וויל נישט קומען מיט אונז" — זיי האבן איבערגעזעצט זיין תיאולאגישע טענה אין א פערזענלעכע אפזאג.

בלעם'ס נסיעה און גאט'ס כעס

כאטש גאט האט געגעבן בלעם רשות צו גיין ביים צווייטן פרעגן, איז גאט בייז אז ער גייט (ויחר אף אלקים כי הולך הוא). דער פשוט'ער פשט איז אז דאס איז ווי א טאטע וועמענס קינד פרעגט עפעס פינף מאל — ענדלעך זאגט דער טאטע "גוט, טו עס", אבער דאס מיינט נישט אז דער טאטע האט טאקע געוואלט עס. גאט האט געזאגט "זיי זענען געקומען דיר רופן, גיי", אבער ער האט נישט טאקע געוואלט בלעם זאל גיין.

א מלאך השם (דא ניצט דער פסוק דעם שם המפורש) שטייט אין וועג לשטן לו — "צו זיין א שטן צו אים." וויכטיג, *שטן* אין דער תורה איז א פועל, נישט א שם עצם אדער א נאמען. עס מיינט צו זיין קעגן, צו שטיין אנטקעגן, צו פארשטעלן עמעצן.

די אהן-מעשה: דריי-שטופיגע באגעגעניש (פסוקים ~כ"ב-ל"ה)

בלעם רייט אויף זיין נקבה'דיגע אהן מיט זיינע צוויי קנעכט. די אהן זעט דעם מלאך מיט א געצויגענעם שווערד, אבער בלעם זעט נישט.

ערשטע באגעגעניש: די אהן דרייט אוועק פון וועג אריין אין אפענעם פעלד. בלעם, וואס זעט גארנישט, שלאגט די אהן כדי איר אומצוקערן.

צווייטע באגעגעניש: דער מלאך שטעלט זיך אויף א שמאלן וועג צווישן צוויי וויינגערטן מיט שטיינערנע צווימען (גדרות) אויף ביידע זייטן. ס'איז דא אן אינטערעסאנטע שייכות דא צו פריערדיגע דערציילונגען — בני ישראל'ס בקשות צו אדום און סיחון מיט הבטחות צו בלייבן אויפן וועג און נישט אריינגיין אין פעלדער. דא ווערט בלעם געצוואונגען אראפ פון וועג אריין אין פעלדער און וויינגערטן דורך זיין אהן. די אהן דריקט זיך צו דער וואנט, צעקוועטשט בלעם'ס פוס, און ער שלאגט איר נאכאמאל. אבער זי שאפט זיך דורכצוקוועטשן פארביי דעם מלאך.

דריטע באגעגעניש: דער מלאך שטייט אין א ארט אזוי שמאל עס איז נישטא קיין פלאץ צו דרייען רעכטס אדער לינקס — לשון וואס איז אן אפקלאנג פון ספר דברים'ס ציווי נישט אפצווייכן פון דער תורה'ס וועג רעכטס אדער לינקס. די אהן זעצט זיך פשוט אראפ און וויל נישט רירן. איצט ויחר אף בלעם — בלעם'ס כעס פלאקערט אויף. די מעשה האט זיך אנגעהויבן מיט גאט'ס כעס (ויחר אף אלקים) און איצט שפיגלט עס איבער מיט בלעם'ס כעס, און שאפט א בכוונה'דיגן פאראלעל.

די רעדנדיגע אהן

גאט עפנט די אהן'ס מויל (ויפתח ה' את פי האהן). די אהן פרעגט בלעם: "פארוואס האסטו מיר געשלאגן דריי מאל?" בלעם ענטפערט אז זי האט זיך געחזק'ט מיט אים און שרעקט אז אויב ער וואלט געהאט א שווערד וואלט ער איר אומגעבראכט — אן איראנישע זאגונג, ווייל דער מלאך איז דער וואס שטייט דארט מיט א שווערד. די אהן ווייסט וועגן דעם שווערד אפילו אויב בלעם ווייסט נישט.

די אהן מאכט דערנאך א לאגישע טענה: "איך בין דיין אהן. דו ביסט געריטן אויף מיר פון אלעמאל ביז היינט. האב איך זיך אלעמאל אזוי אויפגעפירט?" דער כוונה איז שטארק — ווען א פארלעזלעכע, גוט-אויפגעפירטע בהמה טוט פלוצלינג משונה, דארף דער רייטער באטראכטן אז עפעס אויסערלעכס איז נישט אין ארדנונג אנשטאט צו באשולדיגן די בהמה. דאס ווערט קאנטראסטירט מיט א שור מועד (א בהמה וואס איז באוואוסט צו זיין געפערלעך). בלעם גיט צו: "ניין." די אהן האט געוואונען דעם פלייץ.

תמלול מלא

במדבר פרק כ"ב: די מעשה פון בלק און בלעם — מורא, כח, און דער קללה וואס האט נישט געארבעט

די פלאץ און סטרוקטור פון דער בלק מעשה

אזוי הייט ליינענען מיר במדבר פרק כ"ב. ווי מיר האבן געזען נעכטן, דער פרק דאכט זיך מיר הייבט אן אין א פאלשן ארט. עס הייבט אן א פסוק פריער ווי עס זאל טאקע אנהייבן. דער פריערדיגער פסוק איז געווען וועגן דעם נסיעה פון בני ישראל קיין ערבות מואב. און איצט האבן מיר דעם אמת'ן ארט וואו דער פרק זאל אנהייבן, וואו די פרשה בלק הייבט אן, איז אז איצט האבן מיר די גאנצע מעשה פון וואס עס איז געשען ווען זיי זענען געווען אין ערבות מואב — טאקע די נישט-מלחמה וואס עס איז געשען מיט מואב.

אזוי ס'איז דא א זייער אינטערעסאנטע מעשה, זייער באקאנט ביידע אין דער תורה אליין. ס'איז דא א באריהמטע מעשה אין תנ"ך, די מעשה פון בלק, דער מלך פון מואב, וואס דינגט בלעם, דעם כשוף-מאכער, דעם נביא, דער מענטש וואס ווייסט ווי אזוי צו שעלטן און צו בענטשן — דאס איז זיכער עפעס וואס ער האט געוואוסט — צו שעלטן די אידישע פאלק. און זיין קללה ארבעט נישט ארויס, נאר אנשטאט דעם גיט ער ברכות אדער שבחים פון דעם פאלק.

א דריי-פרק'דיגע מעשה

איצט די מעשה איז זייער משונה. ערשטנס, עס גייט דורך די קומענדיגע צוויי פרקים — אזוי ווידער, ווי אזוי מ'האט געטיילט די פרקים, פאר וועלכע סיבה מ'האט באשלאסן צו טיילן עס אין דעם ארט, איך בין נישט טאקע זיכער פארוואס. עס גייט דורך די קומענדיגע, אנטשולדיגט, דריי פרקים ביז פרק כ"ד. ס'איז איין לאנגע מעשה. אויב מ'וואלט עס צושניידן, עס קען זיין ס'איז דא בעסערע ערטער צו שניידן עס ווי וואו די פרקים שניידן עס. אבער אין יעדן פאל, מ'מוז האבן געזאגט, נו, ס'איז צו לאנג, איך וועל נאר מוזן שניידן עס ערגעץ.

איך האב עס צושניטן אין די חלקים: דער חלק פון בלעם, בלק פרובירט צו דינגען, בלק פרובירט צו דינגען בלעם; בלעם'ס אינטערעסאנטע זייט-מעשה אויפן וועג צו בלק, צו דעם ארט, צו די ערבות מואב, וואו ער ווילט שעלטן דעם פאלק; און דער גאנצער פראגרעס פון בלעם מיט דעם פאלק, וואו ער באקומט, און ער זאגט דריי, און דערנאך א פירטע, פארשידענע נבואות וועגן דעם פאלק און וועגן אלע אומות צווישן. אזוי דאס זענען די הויפט דריי חלקים. אזוי וואלט איך געטיילט די מעשה אין דריי חלקים. די פרקים, מ'האט זיי נישט געטיילט אין דעם פונקטלעכן ארט וואו איך וואלט, אבער אזוי וואלט איך עס געטיילט.

און יעדער איינער פון די אינעווייניג איז אויך געטיילט עפעס אין דריי אדער צוויי. ס'איז דא שטענדיג די צווייערלייען און דרייערלייען אין די מעשיות — אלעס געשעט דריי מאל, אדער ס'איז דא א פראגרעס פון דרייען, אדער צווייען, אדער פירן אין דער מעשה. ס'איז דא שטענדיג א פראגרעס ווי די זעלבע זאך האט אנגעהויבן. אזוי ס'איז א מעשה זייער זייער, איך קען זאגן זייער גוט געבויט — איך זאל נישט זאגן דאס וועגן דער תורה, עטלעכע מעשיות זענען מער גוט געבויט און עטלעכע ווייניגער — אבער מער בפירוש, מער קלאר אויסגעבויט, נישט ווי די פריערדיגע מעשיות וואו מיר האבן געהאט זייער קליינע חלקים, און מיר קענען זיך פארשטעלן אז ס'איז דא עפעס א מעשה מיט דעם באר און אזוי ווייטער, וואס האט די גאנצע זאך, ווארום דאס איז אויך א מעשה וואס האט א סך שירה אין איר, א סך משלים, א סך ניגון. אבער דא האבן מיר די גאנצע מעשה, די גאנצע דערציילונג, מיט אסאך פרטים, מיט אסאך טריט, און יעדער חלק פון דער מעשה האט א זייער קלארן לאגישן פראגרעס.

פארוואס איז די מעשה וויכטיג? די באריהמטע קשיא

אבער ס'איז דא א זייער באריהמטע קשיא וואס יעדערער פרעגט ווען מ'לייענט די מעשה, וואס איז: פארוואס איז דאס אינטערעסאנט? ווי אזוי איינער, א מענטש, א בלק האט געוואלט אונז שעלטן און האט געדונגען בלעם, ס'איז ארויסגעקומען ער האט נישט געקענט אונז שעלטן. ס'זעט אויס אז מ'גייט צו פיל אויפמערקזאמקייט צו עפעס גאר מינערווערטיג און אומוויכטיג.

דער תירוץ: די השלמה פון שירת הים'ס נבואה

ס'איז דא פארשידענע ביאורים אויף דעם, אבער איך טראכט די פשוט'סטע ביאור אדער די פשוט'סטע ליינענונג פון דעם אין דעם קאנטעקסט וואו מיר זענען, אויב איר געדענקט, ווי מ'זעט זייער בפירוש אין ספר דברים וואו משה חז'ט איבער אלע זיינע כיבושים, אלע זיינע מלחמות וואס ער האט געוואונען, אלע די שלאכטן וואס ער האט געוואונען — סיחון און עוג, און מואב, סיחון מלך האמורי, עוג מלך הבשן. אין א געוויסן זין, אלע די דריי הויפט ערטער וואס זיי זענען דורכגעגאנגען איצט אויף זייער וועג, אויף דעם דריטן טייל פון דער מעשה פון דעם ספר, ווען זיי זענען אויף דער שוועל פון ארץ ישראל.

אזוי ס'זעט אויס אז מואב איז א זייער וויכטיגע שאלה: וואס געשעט מיט זיי, צי זיי זענען צופרידן מיט אונז, צי זיי זענען נישט צופרידן, צי זיי שטימען צו מיט אונז, צי זיי לאזן אונז, צי זיי קעמפן מיט אונז? מדין, מואב, די מענטשן, זיי קענען זיין פארבונדן, ווי מיר וועלן זען, זקני מדין אדער איינער דא. אין יעדן פאל, די מענטשן זענען אויס צו זיין זייער וויכטיג.

און ס'דאכט זיך מיר אז דער עיקר פונקט פון דער מעשה, ווי עס הייבט אן, **ויגר מואב** פון דעם פאלק, פון דער ארמיי, פון משה און זיינע לייט. און דאס איז שוין דערמאנט געווארן אין שירת הים. געדענקט, די גרעסטע אדער די פולסטע, די פולסטע עפישע שיר וואס איז אויפגעשריבן אין דער תורה איז די שירת הים, ווי מיר האבן געשמועסט. ספר שמות האט אין א געוויסן אופן די מער גאנצע אדער די מער, מיר קענען זאגן, גוט רעדאקטירטע ווערסיע פון דעם ערשטן חלק פון דער מעשה, די מעשה פון יציאת מצרים. דער לעצטער חלק דא, מיר זען, קומט אריין אין אלע די פראגמענטאציעס און צווייפלהאפטע זאכן וואס מיר פארשטייען נישט גאנץ. אבער אין ספר שמות, די מעשה פון יציאת מצרים, געענדיגט מיט דער גרויסער שיר, דער גרויסער עפישער שיר פון יציאת מצרים, פון שירת הים, באקאנט ווי שירת הים — ס'איז טאקע ברייטער ווי שירת הים, יא? עס רעדט טאקע וועגן דעם כיבוש פון דעם פאלק גאנץ ביז זיי קומען צו ארץ ישראל, ביז זיי בויען דעם הר הבית.

און מואב שפילט דארט א וויכטיגע ראלע. דאס זענען די דריי פעלקער, אדער צוויי פון זיי מיר האבן נאר דערמאנט: אדום וואס האט מורא, מואב וואס האט מורא, און דערנאך כנען, וואס מיר זענען נאך נישט געקומען אין דער ווערסיע פון דער מעשה. מיר האבן געהאט די כנען אין מלך ערד, אבער ער האט בפשטות נישט געהאט מורא, אבער ער איז געווען מנוצח, אזוי עס קען זיין פארוואס זיי הייבן אן צו האבן מורא.

אויפהייבן דעם מורל פון דעם פאלק

אזוי דאס זעט אויס צו זיין זייער וויכטיג. דאס זעט אויס צו זיין וויכטיג צו זאגן אונז אז אלע די פעלקער אויף אונזער וועג האבן טאקע זייער מורא געהאט פון אונז, און דאס איז מסתמא אויך צו אויפהייבן דעם מורל פון דעם פאלק אליין. משה, ווי מיר האבן געזען אין דעם לעצטן, אין סוף פון נעכטנס פרק, האט געהאט מורא, און השם זאגט אים, האב נישט מורא פון עוג. בפשטות האט ער געהאט מורא. דאס זענען געווען מעכטיגע מלכים, ס'איז געווען מענטשן מיט א סך כח. אזוי א גרויסער חלק פון דער מעשה איז צו זאגן אז זיי האבן נישט קיין כח. און אין אנדערע ווערטער, זיי האבן צעבראכן, זייער גייסט איז געווען צעבראכן אפילו פריער. עס קען זיין ס'איז געווען עפעס א קאמף שפעטער — ס'איז געווען א קאמף מיט בלעם, מיט מדין, ס'איז געווען אן אמת'ער שלאכט — אבער די וויכטיגע מעשה פון

אסאך, זיי ווערן מעכטיג, און ס'איז דא ויאמר אל עמו, ס'איז דא דער ציטאט פון וואס די מענטשן זאגן, פארוואס זיי האבן מורא.

בלק שיקט צו בלעם: די שלוחים און די בריוו

אזוי איצט זעט ער אויס צו האבן א פלאן, און זיין פלאן איז, ווי איך האב געזאגט, דער ערשטער חלק פון דער מעשה איז, ער וועט שיקן שלוחים צו בלעם בן בעור, וואס וואוינט ביים טייך, מסתמא פסור, דער טייך פרת, אדער פסור קען זיין א פשוט ווארט פון פרת. איצט טראכט איך פסור, פרת, אין יעדן פאל, אדער אן ארט גערופן פסור. און וואו ער וואוינט, ארץ בני עמו, ס'איז דא עפעס א שוועריגקייט מיט די ווערטער. אין יעדן פאל, ער שיקט שלוחים גאנץ ביז בלעם. בלעם איז א באריהמטער כשוף-מאכער, א באריהמטער משורר, א באריהמטער נביא. ער רופט אים, און ער גיט אים די בריוו.

די פאעטישע בריוו: א פאלק וואס באדעקט די ערד

ער גיט אים אויך א פאעטישע בריוו, אדער א בריוו געשריבן אין א הויכן רעגיסטער. זאגט אים וואס עס איז געשען, וואס גייט פאר. ער זאגט אים ס'איז דא דער פאלק, עס, קומענדיג ארויס פון מצרים, זיי האבן באדעקט דעם קאליר, אדער דאס ליכט פון דער ערד, און זיי זענען גלייך דא, זיי זיצן נעבן, אקעגן מיר. אזוי ווידער, ס'איז דא די זעלבע בילד פון דער ערד וואס ווערט באדעקט, אדער די ערד וואס ווערט געגעסן, ווי אן אקס עסט דאס גראז.

און דעריבער, **ועתה, ועתה** אין דער תורה מיינט שטענדיג עפעס ווי, און אזוי, און דעריבער. מיינט נישט און איצט. איך מיינ, פשוט מיינט און איצט, אבער נישט ווי, ס'איז נישט וועגן א כראנאלאגישע צייט, ס'איז נאך ווי, און דעריבער, קום און שעלט—

די ערשטע משלחת און בלעם'ס ערשטע תשובה

די זקני מואב און מדין גייען מיט *קסמים* צו בלעם און איבערגעבן בלק'ס בריוו. דאס איז די ערשטע משלחת. בלעם ענטפערט זיי: "איר דארפט בלייבן דא איבערנאכט, און איך וועל ענטפערן אייך ווי השם, ווי ה', רעדט צו מיר." ער זאגט, "מיין גאנצע זאך איז אז איך רעד מיט השם, אזוי איך קען נישט נאר ענטפערן אייך. איר וועט בלייבן דא איבערנאכט, און איך וועל אייך זאגן וואס השם זאגט." און זיי טוען דאס.

איצט, אינטערעסאנט, בלעם זאגט "השם", אבער **אלהים** קומט צו בלעם לויט דער תורה. אלהים קומט צו בלעם ביינאכט. ווי גאט טוט אין דער תורה, ער הייבט שטענדיג אן מיט קליין שמועס, פרעגט מענטשן קשיות — כאטש מסתמא ווייסט ער אלעס, אבער דאס איז דער אופן פון אים אנהייבן שמועסן. ער זאגט, "ווער זענען די מענטשן?"

בלעם ענטפערט: "אוי, בלק בן צפור, דער מלך פון מואב, האט זיי געשיקט צו מיר." ער חזר'ט איבער צו אים די בריוו: ס'איז דא דער פאלק וואס האט באדעקט דאס לאנד, באדעקט דעם קאליר אדער דעם שיין פון דער ערד, און בלק בעט אים צו שעלטן זיי — אפשר וועט ער קענען קעמפן מיט זיי און פארטרייבן זיי פון לאנד. בלעם טוישט דעם ווארט פון *ארה* צו *קבה*, אבער משמע דאס מיינט די זעלבע זאך.

איצט וואס ענטפערט אלהים? "בלעם, גיי נישט. גיי נישט מיט זיי. שעלט נישט דעם פאלק. זיי זענען א געבענטשטער פאלק. זיי זענען מיינע — בעצם איך האב זיי געבענטשט — זיי זענען א געבענטשטער פאלק. ס'וועט נישט גיין."

אזוי האט ער באקומען זיין אפזאג. ער וואכט אויף אינדערפרי און זאגט צו בלק'ס שרים, בלק'ס שלוחים, בלק'ס שרים: "גייט צוריק צו וואו איר זענט געקומען, גייט צוריק צו אייער לאנד, ווארום השם וויל נישט לאזן מיר גיין מיט אייך."

און דעריבער, דאס איז וואס זיי טוען. זיי גייען צוריק צו מואב און זיי זאגן צו בלק: "בלעם וויל נישט קומען מיט אונז."

דער פאטערן פון גאטס נעמען

בלעם פרובירן, בלעם און בלק פרובירן צו שעלטן, וואס איז, וואס די מיינונג פון א קללה איז נישט, עס דריקט בפשטות אויס א סארט מוסר'דיגן אדער דערציילונג'דיגן כח וואס זיי האבן איבער אונז, זיי קענען אונז שעלטן. און דער וויכטיגער נקודה פון דער מעשה איז אז ניין, זיי האבן געהאט מורא, אפילו בלעם האט געהאט מורא, אדער געזען דעם גרויסן כח, און דעם גרויסן הצלחה פון דעם פאלק, און דעריבער, אנשטאט צו שעלטן, האט ער געבענטשט.

אזוי דאס איז, איך טראכט, די אלגעמיינסטע און מערסטע, מעשה וואס מאכט דעם מערסטן שכל פון דער מעשה אין דעם קאנטעקסט.

דער אנהייב: בלק'ס מורא און זיין פלאן

איצט וועלן מיר ליינען די מעשה. ווי מיר וועלן זען, ס'איז א זייער סטרוקטורירטע מעשה. מיר גייען דורך עס. אזוי די ערשטע מעשה, דאס איז סארט פון דער הינטערגרונט, דער ערשטער חלק גיט אונז דעם הינטערגרונט, זאגט אונז אז בלק בן צפור, בלק, דער זון פון צפור — דאס איז זיין נאמען — זעט. און ווי א הערה, ווי די סארט רעדאקציע אדער דערציילונג הערה אין סוף פון דעם חלק זאגט, בלק איז דער מלך פון מואב אין יענער צייט. אזוי דאס איז ווער, מיר האבן נישט געוואוסט, די מעשה סארט פון נאר זאגט בלק בן צפור, מיר זענען געווען געמיינט צו וויסן, אזוי עס גיט אונז די אינפארמאציע אין סוף. דאס איז דער שטייגער פון דער תורה אסאך מאל, גיט אונז היסטארישע אינפארמאציע, די הינטערגרונט אינפארמאציע, און סארט פון א זייט הערה אין סוף.

וואס בלק האט געזען: דער באזיג פון סיחון

אזוי בלק בן צפור זעט וואס ישראל האט געטון צו מואב, אין אנדערע ווערטער, צו סיחון, מערסטנס. געדענקט, פון דער פריערדיגער שירה אין דעם פריערדיגן פרק, סיחון, ס'איז געווען א באריהמטע שיר וועגן סיחון וואס איז געווען נאך מעכטיגער ווי מואב, יא? **אוי לך מואב אבדת עם כמוש, בני סיחון**, און אזוי ווייטער. און איצט איז סיחון געווען חרוב געווארן דורך דעם פאלק, דורך ישראל, אזוי קל וחומר, בפשטות, מואב זאל האבן מורא.

די לשון פון מורא: עכאוס פון פרעה

אזוי מואב האט זייער מורא, ווארום זיי זענען גרויס, **כי רב**, ווארום זיי זענען אסאך, ווארום זיי זענען שטארק, און זיי זענען **קץ**, זיי זענען, איך ווייס נישט ווי אזוי פונקט איבערזעצן דאס ווארט, עפעס ווי געאקלט, אבער איך טראכט נישט דאס איז א זייער גוטע איבערזעצונג. עס מיינט עפעס ווי זייער דערשלאקן. איך זע איינער איבערזעצט עס, זייער געצווייטשט. דאס עכא'ט אויך פרעה. פרעה האט געהאט די זעלבע סארט מורא, **ויקוצו מפני בני ישראל**, דער אנהייב פון ספר שמות, און אויך פאר דער זעלבער סיבה, **כי רב**, ווארום ס'איז געווען אסאך פון זיי. אזוי דאס איז ווי מואב, די גרויסע חזרה פון די מוראות און סכנות פון דעם פאלק, אז ס'איז דא אסאך פון זיי, ס'איז דא א דעמאגראפישע סכנה, און זיי זענען בפשטות נישט נאר דעמאגראפיש, זיי זענען אויך מיליטעריש שטארק.

מואב שמועסט מיט מדין: דער אקס משל

אזוי מואב זאגט צו זקני מדין, און ס'איז דא עפעס א קשיא, וואס טוט זקני מדין דא, אבער ווי מיר וועלן זען שפעטער, מדין זעט אויס צו האבן זיכער געווען פארבונדן צו דער מעשה, אזוי עפעס גייט פאר דא. ער זאגט צו זיי, און דא אויך ס'איז דא א פאעטיש, שוין א פאעטישע בילד, א פאעטישער משל. ער זאגט דער פאלק, די קהלה, די גרויסע מאסע, מיר קענען עס איבערזעצן, וועט עסן אדער חרובן די וועגעטאציע אלעס ארום אונז ווי אן אקס חרובט דאס גרינע פון פעלד. אזוי אן אקס גייט, עסט, און עסט אלעס, ער איז זייער הונגעריג, און דאס, ער שטעלט זיך פאר דעם פאלק ווי א סארט גרויסע גרויסע סטאדע פון אקסן, און קומט און חרובט עס, גארנישט גרינס בלייבט איבער, עס ווערט אלעס בריוו און חרוב.

אזוי דאס איז די באשטעלונג, די בינע, ענלעך צו ווי מיר האבן געהאט אין אנהייב פון ספר שמות. ס'איז דא דער פאלק, זיי ווערן גרויס, זיי ווערן

שטעלט אים איבער, צו זיין קעגן אים.

איצט רייט בלעם אויף זיין אתון מיט זיינע צוויי משרתים. די אתון זעט איצט דעם מלאך שטייענדיג אויפן וועג מיט זיין שווערד אויסגעשטרעקט אין זיין האנט. אזוי די אתון האט א סארט מראה — טאקע זייער תמוהדיג, וואס מיינט דאס אפילו — אבער די אתון זעט דעם מלאך. און דער מלאך האט טאקע א סארט נס'דיגע מראה, א סארט זאך וואס מ'קען זען, אבער בלעם האט נישט געזען בתחילה. און איצט האט די אתון עס געזען, און דעריבער גייט זי אוועק פונעם וועג און גייט ארויף אין פעלד.

די דריי מאל

איצט בלעם זעט נישט דעם מלאך, אזוי ער זעט נאר זיין אתון גייענדיג אוועק פונעם וועג, און ער שלאגט איר צו ברענגען איר צוריק.

איצט דער מלאך — אזוי ווידער, מיר האבן דעם דריי מאל, דריי מאל סטרוקטור. דאס צווייטע מאל, דער מלאך גייט אין וועג צווישן צוויי ווינגערטנער. דאס איז אינטערעסאנט, ווארום דאס פארבינדט זיך אויך זייער שטארק מיט די מעשיות וואס מיר האבן פריער דערמאנט, מיט דעם בקשה וואס בני ישראל האבן געהאט צו אדום, און דערנאך צו מואב, און דערנאך צו סיוחן, אז זיי וועלן גיין אין דעם ריכטיגן וועג, זיי וועלן נישט גיין אין די פעלדער. און דא ווערט בלעם געצוואונגען צו גיין אין די פעלדער אדער אין די ווינגערטנער דורך דער אתון. איך ווייס נישט וואס די שייכות איז, אבער איך באמערק עס.

אבער איצט גייט ער אין אזא סארט וועג, אזוי ס'איז דא פארשידענע וועגן. ס'איז דא א וועג וואס איז צווישן אפענע פעלדער, אבער איצט איז דא א וועג צווישן צוויי ווינגערטנער, און די ביידע ווינגערטנער האבן משמע צוויי צוינען, אדער גדרים, צווישן זיי. און דעריבער איז נישטא פיל ארט צו באוועגן זיך צו דער זייט.

אזוי די אתון זעט ווידער דעם מלאך, אזוי זי דרוקט זיך אריין אין די ווענט. און בלעם, וואס רייט אויף איר, זיין פוס, וואס איז אויף דער זייט פון דער אתון, ווערט געקוועטשט אין די ווענט, אזוי ער שלאגט איר ווידער. אבער אקיי, ס'איז נאך — זי איז דורכגעגאנגען ביים מלאך, דאס איז בעצם וואס איז געשען. כאטש ס'איז געווען א קליינער ארט, איז זי דורכגעגאנגען.

דאס דריטע מאל, דער מלאך קומט און ער שטייט אין א ארט וואו ס'איז נישטא וואו צו באוועגן זיך קיין ארט בכלל. ס'איז אן אפילו ענגערער וועג. ס'איז נישטא וואו צו גיין רעכטס אדער לינקס — אינטערעסאנטע לשון, יא? דאס איז א לשון אין ספר דברים און שפעטער, גיי נישט אוועק פונעם וועג פון תורה רעכטס אדער לינקס.

און די אתון זעט דעם מלאך א דריטע מאל. אזוי וואס טוט זי? זי גייט נישט ווייטער. זי זעצט זיך אראפ און זי ווייגערט זיך צו באוועגן.

און איצט איז בלעם אומצופרידן. **ויחר אף בלעם.** ס'איז דער אנהייב פון דער מעשה מיט **ויחר אף אלהים**, און ער שלאגט די אתון. "וואס גייט פאר מיט דיר?"

די אתון רעדט

איצט פלוצלינג, אין דעם שלב, **ויפתח ה' את פי האתון.** און ווידער, עפעס זייער מאדנע, זייער אינטערעסאנט. די אתון רעדט צו בלעם, און די אתון זאגט צו בלעם: "פארוואס האסטו מיר געשלאגן? דריי מאל."

און בלעם זאגט, "וואס מיינסטו? דו מאכסט חזק פון מיר. אויב איך וואלט געהאט א שווערד, וואלט איך דיר אומגעברענגט." טאקע, געדענק דער מלאך איז דער איינער וואס שטייט מיט א שווערד, און די אתון טראכט, "דו האסט א שווערד? דו רעדסט טאקע וועגן א שווערד, אבער איך האב געהאט א שווערד."

און די אתון ענטפערט בלעם. זי זאגט: "נו, איך בין דיין אתון. דו ביסט געריטן אויף מיר פון אלעמאל ביז היינט. האב איך אמאל געטאן אזא זאך צו דיר?" מיט אנדערע ווערטער, זי זאגט: ווען דו זעסט אן אתון פלוצלינג זיך אויפפירן שלעכט, פלוצלינג נישט קאאפערירן, זאלסטו טראכטן, אפשר איז

ס'איז זייער אינטערעסאנט אז, ווידער, קאנסיסטענט בלעם רעדט וועגן השם, דעם שם המפורש. אבער דער איינער וואס רעדט נישט וועגן השם איז דער וואס רעדט טאקע מיט אים — ס'איז אלהים וואס קומט צו אים. אויך, ס'איז דא א קליין ענדערונג: די שרי מואב קומען און זאגן "בלעם וויל נישט גיין מיט אונז", אבער בלעם האט זיי געזאגט "השם וויל נישט לאזן מיר גיין, וויל נישט לאזן מיר." זיי האבן פארשטאנען אז דאס איז ער — זיי האבן איבערגעזעצט זיין תיאלאגישע אפזאג אין א פערזענלעכע.

די צווייטע משלחת

דעריבער האבן מיר דעם צווייטן שליח. ווידער, בלק איז נישט אימפרעסירט פון דער אפזאג. ער פארשטייט אז אפשר בלעם דארף מען בעטן מער, אזוי ער שיקט נאך מער כבוד'דיגע, נאך מער געוויכטיגע שרים, און מער פון זיי. זיי קומען און זיי ענטפערן אויף זיין אפזאג. זיי זאגן, אין נאמען פון בלק: "אזוי זאגט ער: האלט זיך נישט צוריק, האלט זיך נישט צוריק פון קומען צו מיר. איך וועל דיר געבן גרויסן כבוד, אלעס וואס דו פרעגסט מיר וועל איך דיר געבן, אלעס וואס דו זאגסט מיר. נאר קום און שעלט די מענטשן פאר מיר."

און בלעם ענטפערט — ווארום ער האט נישט געזאגט אז ס'איז ער וואס זאגט אפ, ער האט געזאגט אז השם זאגט אפ — ער זאגט: "קוק, בלק קען מיר געבן זיין גאנץ הויז פול מיט זילבער און גאלד, איך וועל נישט קענען גיין קעגן דעם ווארט פון השם, **ה' אלהי.**" אזוי זייער וויכטיג: השם מיינ גאט. ער טענה'ט השם צו זיין זיין גאט, דער וואס רעדט צו אים. "איך קען נישט טון א גרויסע זאך, איך קען נישט טון גארנישט."

אבער — דעריבער, די תשובה זאל זיין אפזאג. אבער ער פארשטייט אז פונקט ווי בלק פארשטייט אז אויב בלעם זאגט אפ קען ער אים בעטן ווידער, בלעם פארשטייט אז אויב השם זאגט אפ קען ער אים בעטן ווידער. אזוי ער זאגט: "קוק, בלייבט דא ווידער נאך א נאכט, און איך וועל זען וואס השם וועט צולייגן — אפשר וועט ער מיר געבן עפעס א נייע בריוו."

און איצט, ווידער, אלהים קומט צו בלעם ביינאכט און זאגט אים, ענדערט צו א נייע בריוו, א נייע תשובה. ער זאגט: "אויב די מענטשן זענען געקומען צו רופן דיר, גיי מיט זיי." אזוי דא ווייסט השם שוין — ער האט אים נישט געפרעגט "ווער זענען די מענטשן?" ער זאגט, "דאס זענען די מענטשן וואס זענען געקומען צו רופן דיר, גיי. אבער ס'איז נישט אז דו וועסט קענען טון וואס דו ווילסט. דו וועסט מוזן טון די זאך וואס איך רעד צו דיר."

אזוי דאס איז די צווייטע ווערסיע, די צווייטע זאך. ער רעדט צו זיי, און בלעם וואכט אויף אינדערפרי און נעמט מיט זיין חמור, זיין ווייבישע חמור, און גייט מיט זיי.

אזוי דאס איז וואס איך האב געזאגט: ס'איז דא דער צווייפאכער חלק. צוויי מאל האבן זיי געשיקט צו אים, און דאס צווייטע מאל האט ער מסכים געווען און השם האט מסכים געווען, אבער מיט דעם תנאי אז ער וועט נאר קענען זאגן וואס ער האט גערעדט. און ער גייט מיט זיי.

די אתון מעשה

איצט איז דא א זייער אינטערעסאנטע לאנגע מעשה פון וואס עס געשעט אויפן וועג.

גאטס כעס טראץ דערלויבעניש

ויחר אף — אלקים איז בעצם בכעס אז ער גייט. אזוי אז כאטש ער האט אים געגעבן רשות, זעט מען דא קלאר — און איך מיינ אז דאס איז דער פשוט'ער פשט — נישט אלעס, אמאל, ווייסטו, ווי דיין קינד פרעגט דיך עפעס פינף מאל, און נאכדעם זאגסטו "אקיי, טו עס", מיינט דאס נישט אז ער האט טאקע געוואלט אז ער זאל דאס טאן. אויף דעם זעלבן אופן, השם האט געזאגט, "אקיי, זיי ווילן גיין, גיי מיט זיי", מיינט דאס נישט אז ער האט עס טאקע געוואלט. און ער איז אומצופרידן.

און א מלאך פון השם — דא האבן מיר **ה'** — קומט אויפן וועג **לשטן לו**, צו זיין א שטן פאר אים, צו זיין איינער וואס שטערט אים, צו זיין איינער וואס

מעשה איז צו ווייזן אדער צו באטאנען ווי שטארק בלעם וויל טאקע גיין. אזוי זאלסט נישט מיינען אז בלעם וואלט נאר אויפגעגעבן. ער וויל טאקע גיין. און ער ווערט געצוואונגען. ער ווערט געשפילט מיט. ווי בלעם האט געזאגט צו דער אתון, בלעם איז דער איינער וואס ווערט געשפילט מיט און ווערט נאר א כלי אין די הענט פון דעם מלאך, אין די הענט פון השם.

בלעם'ס אנקומען און ערשטע באגעגעניש מיט בלק

אקיי, אזוי דארט וואלט איך אפגעשטעלט דעם פרק. איך וועל ווייטערגיין א ביסל. אזוי מיר זענען דעם אנהייב פון אים קומענדיג צו בלק. און מיר וועלן אפשטעלן מער אדער ווייניגער מיט דעם פרק. אזוי מיר וועלן דארפן אנהייבן דאס ווידער מארגן ווארום דאס איז א טאקע תמוהדיגער אנהייב.

בלק גייט ארויס צו באגעגענען בלעם

אזוי בלק הערט אז בלעם איז געקומען, אז מלאכים מוזן זיין געגאנגען פאראויס און אים דערציילט בלעם איז אויפן וועג. און ער גייט אים צו באגעגענען אין א שטאט גערופן עיר מואב נעבן דעם ארנון אין **אשר בקצה הגבול**, אין דעם טייך גערופן ארנון, וואס מיר האבן דערמאנט. ארנון איז געווען די גבול פון מואב און עמון.

בלק'ס טענות און בלעם'ס ענטפער

און איצט בלק, בלק האט ווידער טענות. ער איז נישט צופרידן מיט בלעם און ער רעדט צו אים. ער זאגט צו אים, איך האב געשיקט פאר דיר פיל מאל. פארוואס ביסטו נישט געקומען? איז עס ווארום איך קען דיר נישט מכבד זיין? איך קען דיר נישט כבוד געבן?

און בלעם ענטפערט עס. קוק, איך בין געקומען. אזוי ערשטנס, ווי פארוואס זאג מיר דו קענסט נישט קומען? איך האב נישט געוואלט קומען, איך בין געקומען. אבער איצט, מיינט דאס אז איך קען רעדן עפעס? איך קען נישט רעדן עפעס. וואס אלקים, השם, אונזער גאט וועט אריינלייגן אין מיין מויל, דאס איז וואס איך וועל רעדן.

אזוי ער ענטפערט די צוויי זאכן. ס'איז נישט דו, ס'איז נישט דו וואס קענסט מיר נישט גענוג מכבד זיין, וואס קענסט מיר נישט גענוג כבוד געבן. ס'איז נישט אז איך קען נישט קומען. ס'איז השם וואס קאנטראלירט מיר. איך וועל נאר רעדן וואס ער גיט מיר אין זיין מויל.

די באגריסונג סעודה אין קרית חוצות

אזוי זיי קומען צו א ארט גערופן קרית חוצות. בלק שחט'ט **בקר וצאן**, שעפס פון דער עדר, און שיקט בלעם עסן. אזוי זיי מאכן א סארט סעודה. און אינדערפרי, אזוי דאס איז געווען ווי די ערשטע באגעגעניש.

שטעלן די בינע פאר וואס קומט נאך

אזוי לאמיר אפשטעלן דא. דאס איז די ערשטע באגעגעניש. אזוי ס'איז ווי די בינע. בלק קומט צו בלעם און ס'איז דער ערשטער שלב פון דער באגעגעניש וואו זיי האבן א סארט קליינע פלוגתא. אבער זיי פארזינען זיך. זיי מאכן א קליינע סעודה.

און דערנאך וועלן מיר האבן דאס נעקסטע, ווידער, דריי מאל וואו יעדע מאל בעט בלק בלעם צו שחטן, נישט קיין סעודה פאר זיך אליין, נאר פאר השם, פאר קרבנות. און יעדע מאל, לויט דעם, פראווט צו נבא זאגן. און דערנאך האבן מיר וואס געשעט.

דא עפעס נישט ריכטיג. ס'איז נישט ווי, ווייסטו, מיר האבן א שור מועד, יא? מיר ווייסן אז די בהמה הערט נישט. דאס איז א גוטע בהמה. זי האט אים געדינט גוט די גאנצע צייט.

אזוי ער זאגט ניין. מיט אנדערע ווערטער, די אתון האט געוואונען. בלעם — דער גרויסער, יא, דער גרויסער מענטש פון ווערטער, ער ווייס ווי צו האבן ווערטער און זאכן פאר אלעס — דא, האט זיין אתון געוואונען א פלוגתא מיט אים, א שמועס מיט אים.

בלעם'ס אויגן ווערן געעפנט

און איצט עפנט השם בלעם'ס אויגן. אזוי ערשט האט ער געעפנט די אתון'ס מויל, איצט עפנט ער בלעם'ס אויגן. און ער זעט דעם מלאך מיט זיין שווערד. אזוי איצט פארשטייט בלעם טאקע וואס גייט פאר. און וואס מ'טוט ווען מ'זעט א מלאך איז מ'בוקט זיך אראפ צו אים.

און דער מלאך זאגט צו בלעם: "פארוואס האסטו געשלאגן דיין אתון דריי מאל?" ער זאגט, "איך בין עס געווען. איך בין געקומען דא צו זיין עפעס וואס שטייט אין דיין וועג, ווארום דער וועג איז קעגן מיר" — **כי ירט הדרך לנגדי**. איך מיינ אז דאס איז וואס עס מיינט, עפעס אזעלכעס: דו גייסט קעגן מיין ווילן. אזוי ער רעדט אין נאמען פון השם דא. דו גייסט קעגן השם'ס ווילן, און איך בין געקומען אין א סארט אופן דיר איבערצושטעלן.

"און די אתון האט מיך געזען, אזוי כאטש איז זי געגאנגען צו דער זייט פון מיר. דעריבער, אפשר איז זי געגאנגען פון מיר — זי איז געווען ריכטיג, דו ביסט דער איינער וואס איז פאלש. איצט וואס דו זעסט אז איך בין עס געווען, אז זי האט מיר מכבד געווען אין א סארט אופן, געגאנגען צו דער זייט, וואלט איך דיר אומגעברענגט און איר לאזן לעבן."

מיט אנדערע ווערטער, דו זאגסט אז זי זאל אומגעברענגט ווערן ווייל זי איז נישט געגאנגען אינעם וועג? דו זאלסט

דער מלאך'ס תוכחה און בלעם'ס חרטה

דו גייסט קעגן דעם מלאך. זי איז כאטש מכבד דעם מלאך. און וואס זאגט בלעם? סארי, איך האב געזינדיגט. איך האב נישט געוואוסט אז דו ביסט דער איינער וואס שטייט קעגן מיר אינעם וועג. און טאקע, ער פארשטייט אז דער מלאך איז א שליח פון השם. ער בעט נישט מחילה ביים מלאך אז ער האט געפרוואוט דורכצוגיין דורך אים. ער בעט מחילה ביי השם וואס האט געשיקט דעם מלאך.

און איצט פארשטייט ער אז השם וויל נישט אז ער זאל גיין און ער זאגט צו אים: אויב דאס איז שלעכט אין דינעם אויגן, לאז מיר צוריקגיין. איך וועל אומקערן אהיים.

דער מלאך'ס איבערראשנדע ענטפער

און וואס זאגט דער מלאך פון השם? ניין, קיין פראבלעם. דו דארפסט נישט צוריקגיין אהיים. דו קענסט בלייבן דא. דו קענסט ווייטערגיין אויף דיין וועג. אבער ווידער, נאר דאס זאך וואס איך האב גערעדט צו דיר, דאס איז וואס דו וועסט רעדן. און בלעם גייט ווייטער אויף זיין וועג.

אזוי דאס איז א זייער אינטערעסאנטע מעשה. אויב ער וויל, פארוואס האט ער געשיקט דעם מלאך אים איבערצושטעלן? עפעס זייער תמוהדיג. און איך קען נישט געבן קיין תירוץ אויף דעם. אבער איך מיינ דער חלק פון דער